

Elnöki megnyitó

Az egyetemi könyvtárak jelenlegi tanácskozása nagyon fontos, időszerű és sürgető megoldást igénylő témát tűzött napirendjére. E szakmai összejevetel a könyvtárpolitika olyan – a könyvtárak funkcióját, jövőjét is meghatározó – tényezőjével kíván foglalkozni, amely a társadalmi modernizáció, innováció nélkülözhetetlen feltétele, infrastruktúrája.

A nemzeti információs politikákra vonatkozó 1985. évi UNESCO-irányelv a nemzeti információs rendszerek létrehozása, jogi szabályozása, műszaki, finanszírozási stb. feltételeinek biztosítása tekintetében tartalmazza a legfontosabb tennivalókat.

E dokumentum is hangsúlyozza a nemzeti információs politika szükségességét, fontosságát a társadalmi modernizációban, a gazdasági-politikai intézményrendszer fejlődésében, a kultúra és a tudomány eredményeinek elterjedésében.

A hazai információs politika megfogalmazása, a keretfeltételek megteremtése a dinamikus társadalmi-gazdasági fejlődés egyik kiindulópontja lehet.

Az egyetemi kutatás és oktatás, általában a kutatás és fejlesztés finanszírozása során a legkevesebb figyelmet és így a legkevesebb tőkebefektetést is a kutatás-oktatás infrastruktúrájának tekinthető könyvtári, szakirodalmi információs rendszerek kapták. Nem mintha a felsőoktatás, kutatás és fejlesztés finanszírozási feltételei kedvezőek lettek volna, illetve kiállnák a nemzetközi összehasonlítás próbáját. Így a korszerű információtechnológia rendszerelvű alkalmazásában nagy a lemaradásunk.

Egyik-másik egyetemi könyvtárban ugyan történetek kezdeményezések, és születtek bizonyos sikerek is a csúcstechnika bevezetésében, mint pl. a CD-ROM vagy az online információszolgáltatás helyi hálózatának kiépítésében és működtetésében, a külföldről történő mágnesszalagos, illetve online információközvetítésben, igazi áttörést azonban még nem sikerült elérni.

Elmondhatjuk, hogy az elmúlt évtizedekben számos publikáció, néhány disszertáció is készült már e témakörből, sőt tudományos tanácskozások, vándorgyűlések sora foglalkozott a számítástechnika,

információtechnológia, korszerű információkultúra könyvtári meghonosítási problémáival, de az egyetemi könyvtárak integrált kommunikációs hálózatának létrehozása a szakma vágyálma maradt mind ez ideig.

Úgy gondolom, és kollégáim közül is sokan úgy vélik, itt a kedvező alkalom, hogy az egyetemi könyvtárak kezdeményezően lépjenek fel egy integrált számítógépes könyvtári kommunikációs hálózat megteremtésének igényével. Az egyetemi könyvtáraknak a jövőben olyan dokumentációs-információs-kommunikációs hálózat központjaivá kell válniuk, amelyben az adatgyűjtés az információfeldolgozással, -szolgáltatással és -kommunikációval integrálódik. E hálózatban a használó a saját asztalán álló terminál közvetítésével jut hozzá a kutatáshoz, oktatáshoz, tanuláshoz szükséges bármilyen információhoz, bárhol legyen is az, miközben megkapja saját igényei (dezi-derálás, kölcsönzés, másolás stb.) közlésének a lehetőségét is.

A Világbank-projekt és a kormányzati garanciávalalás a felsőoktatás, ezen belül az egyetemi könyvtárak modernizációjához olyan esélyt biztosít, amellyel okosan kell élnünk, azaz terveinkben megvalósítható, reális célokat kell kitűznünk. Ez a tanácskozás is alkalmat ad arra, hogy számba véve eddigi eredményeinket, kijelöljük a korszerűsítés, a könyvtári funkciók változásának fő irányait.

Tudjuk, hogy az egyetemek és könyvtáraik mindennapi működési, finanszírozási gondokkal küzdenek, de e hitelt főként fejlesztésre kell fordítani, különben lemaradásunk behozhatatlan lesz. A XXI. század elektronikus könyvtárát és egyetemi könyvtári hálózatát ebből a hitelből még nem hozhatjuk létre, de nem is szabad "stabilizálva konzerválnunk" a jelenlegi – kis túlzással mondva: XX. század közepi – állapotokat.

E gondok jegyében a konferenciát megnyitom, és bízom benne, hogy mind a plenáris ülésen, mind pedig a szekciókban olyan gondolatok fogalmazódnak meg, amelyek a közeljövő realitásává válhatnak a kedvező külső és belső feltételek kihasználása révén.